

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра економіки та бізнес-адміністрування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організаційна поведінка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
галузь знань	07 Управління і адміністрування
спеціальність	073 Менеджмент
освітня програма	Менеджмент
спеціалізація	
вид дисципліни	нормативна
факультет	економічний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

« 09 » вересня 2025 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Олена МАКОВОЗ, канд. екон. наук, доцент, доцент ЗВО кафедри економіки та бізнес-адміністрування, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Юлія ДУДНЄВА, канд. екон. наук, доцент, доцент ЗВО кафедри економіки та бізнес-адміністрування, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри економіки та бізнес-адміністрування

Протокол від « 01 » вересня 2025 року № 1

Завідувач кафедри економіки та бізнес-адміністрування

(підпис)

Вікторія ПРОХОРОВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Менеджмент»
(назва освітньої програми)

Гарант освітньо-наукової програми, д. екон. наук, професор

(підпис)

Вікторія ПРОХОРОВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від « 03 » вересня 2025 року № 2

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Дар'я ЗАГОРСЬКА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

спеціальності 073 «Менеджмент»

спеціалізації Менеджмент

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо організації дослідження, ідентифікації, прогнозування індивідуально-психологічних характеристик поведінки особистості в колективі та при виконанні трудових процесів, її мотивації та реакції на зміни, особливостей здійснення вертикальних і горизонтальних комунікацій, її принципів побудови міжособистісних стосунків та подальшого корегування окремих складових організаційної поведінки особистості з урахуванням змісту та потреб корпоративної культури та стратегії розвитку організації шляхом формування та впровадження індивідуальної та колективної роботи з персоналом, в тому числі впровадження освітніх процесів в трудовому колективі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- вдосконалення й подальший розвиток знань, навичок і вмінь з використання інформаційних технологій, набутих в обсязі вузівської програми, та їх активізація для здійснення науково-дослідної діяльності.
- визначення концептуальних засад сформованої в організації організаційної поведінки та місця людини в цій системі;
- визначення причин та механізмів формування та змісту неформальних груп в організації та вивчення рольової структури організації.
- дослідження індивідуальних та групових реакцій на структурні зміни, групової й міжгрупової динаміки з подальшим управлінням груповими процесами;
- визначення проблем поточної організаційної структури організації та її складових і розробка механізмів їх нейтралізації та подальшого запобігання виникнення;
- дослідження сучасного комплексного змісту та формування ефективного соціо-психологічного середовища організації;
- формування сучасних процесів оптимізації мотиваційного клімату та мікроклімату в організації з урахуванням особливостей індивідуальної та колективної організаційної поведінки;
- формування механізму попередження конфліктів в організації, розвитку стресостійких відносин в колективі;
- розробки пропозицій щодо змісту управлінських рішень, застосування стилів керівництва та методів впливу на персонал з урахуванням особливостей персоналу організації;
- формування переліку критеріїв, вимог до членів колективу, менеджерів, керівників з урахуванням очікуваного змісту організаційної поведінки;
- формування інноваційної організаційної політики оптимальної мобілізації людських ресурсів як елементу стратегії розвитку організації;
- розробки програми тренінгу (навчання) різних категорій персоналу організації;

- розробки програми організаційного розвитку та формування змісту корпоративної культури організації.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
1-2-й	-й
Лекції	
20 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
46 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

PH07. Здійснювати апробацію та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

1.8. Пререквізити: Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах; Глобальна трансформація системи управління; Теорія і методологія менеджменту

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Місце особистості в організаційній культурі.

Тема 1. Вступ до курсу. Основи теоретичні та практичні засади дисципліни.

Тема 2. Концептуальні основи організаційної поведінки.

Тема 3. Особистість у системі управління колективною організаційною поведінкою.

Тема 4. Узгодженість особистості, робочих процесів та мотиваційної складової.

Змістовий модуль 2. Організаційна поведінка в менеджменті організації.

Тема 5. Наукове дослідження елементів організаційної поведінки.

Тема 6. Комунікативна складова управління організаційною поведінкою.

Тема 7. Освітня складова управління організаційною поведінкою.

Тема 8. Взаємовплив організаційної поведінки, корпоративної культури та стратегії розвитку організації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Змістовий модуль 1.</i>												
Тема 1. Вступ до курсу. Основи теоретичні та практичні засади дисципліни.	12	2	2			8						
Тема 2. Концептуальні основи організаційної поведінки.	11	2	2			7						
Тема 3. Особистість у системі управління колективною організаційною поведінкою.	11	4	4			3						
Тема 4. Узгодженість особистості,	11	2	4			5						

робочих процесів та мотиваційної складової.												
Разом за розділом 1	45	10	12			23						
<i>Змістовий модуль 2.</i>												
Тема 5. Наукове дослідження елементів організаційної поведінки.	11	2	2			7						
Тема 6. Комунікативна складова управління організаційною поведінкою.	11	4	4			3						
Тема 7. Освітня складова управління організаційною поведінкою.	11	2	4			5						
Тема 8. Взаємовплив організаційної поведінки, корпоративної культури та стратегії розвитку організації.	12	2	2			8						
Разом за розділом 2	45	10	12			23						
Усього годин	90	20	24			46						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Вступ до курсу. Основи теоретичні та практичні засади дисципліни.	2,0	
2	Тема 2. Концептуальні основи організаційної поведінки.	2,0	
3	Тема 3. Особистість у системі управління колективною організаційною поведінкою.	4,0	
4	Тема 4. Узгодженість особистості, робочих процесів та мотиваційної складової.	4,0	
5	Тема 5. Наукове дослідження елементів організаційної поведінки.	2,0	
6	Тема 6. Комунікативна складова управління організаційною поведінкою.	4,0	
7	Тема 7. Освітня складова управління організаційною поведінкою.	4,0	

8	Тема 8. Взаємовплив організаційної поведінки, корпоративної культури та стратегії розвитку організації.	2,0	
	Разом	24,0	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Опрацювання конспекту лекцій, джерел навчальної інформації (навчальної літератури) за темою та додаткової літератури, підготовка до практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи, підготовка контрольної роботи	46,0	
	Разом	46,0	

6. Індивідуальні завдання

Теми рефератів

1. Особливості управління людськими ресурсами в транснаціональних корпораціях.
2. Демографічні зміни в робочій силі: нові способи управління в умовах різноманітності.
3. Етичні цінності у прийнятті рішень і поведінці менеджера.
4. Теорія взаємодії особистості і ситуації як основа для розуміння організаційної поведінки.
5. «Велика п'ятірка рис особистості»: можливості застосування в організаційному поведінці.
6. Практика застосування типологій особистості в вивченні організаційної поведінки.
7. Роль емоційного інтелекту в діяльності фахівця і менеджера.
8. Творчий інтелект (креативність) в системі інтелектуальних здібностей фахівця і менеджера.
9. Вплив емоцій і настрою на організаційну поведінку.
10. Емоційна саморегуляція і самоконтроль: схожість і відмінності.
11. Трансактний підхід до дослідження організаційного стресу.
12. Провідні чинники виникнення організаційного стресу.
13. Синдром «емоційного вигорання» як наслідок організаційного стресу.
14. Організаційні програми і індивідуальні методи подолання стресу.
15. Мотиваційно-гігієнічна теорія задоволеності роботою і теорія цінностей: переваги та обмеження.
16. Потенційні наслідки незадоволеності роботою: «абсентеїзм», егоїстична поведінка, зниження результативності та добровільне звільнення.
17. Організаційна прихильність: значення, основні типи і формування.
18. Співвідношення мотивів і потреб: функції в організаційному поведінці.
19. Теорія мотивації А. Маслоу та К. Альдерфера: порівняльний аналіз.
20. Роль теорії набутих потреб Д. МакКлелланда у вивченні механізмів кар'єрного росту.
21. Мотивування за допомогою постановки мети в теоріях Е. Лока і Г. Латхема.
22. Організаційна справедливість як фактор підвищення мотивації.

23. Мотивування за допомогою підвищення ясності в очікуваннях в теорії В. Врума.
24. Мотивування за допомогою проектування роботи: модель характеристик роботи Р. Хекман і Г. Олдхема.
25. Новий спосіб побудови кар'єри - «кар'єра без кордонів».
26. Стійкий і ступінчастий типи кар'єри: фактори вибору і проблеми розвитку.
27. Спиральний і мінливий типи кар'єри: схожість і відмінності.
28. Фактори вибору кар'єри: відповідність людини роботі і «якоря» кар'єри.
29. Організаційна соціалізація: освоєння правил гри.
30. Наставництво як інструмент становлення професіонала: проблема взаємовідносин наставника і учня.
31. Способи подолання кар'єрного «плато».
32. Формальні і неформальні робочі групи: відмінності в механізмах впливу на організаційну поведінку.
33. Рольова поведінка в робочій групі: різноманітність ролей.
34. Вплив групових норм на ефективність роботи.
35. Джерела посадовий і особистісної влади в організації.
36. Фактори груповий згуртованості і її вплив на організаційну поведінку.
37. Відмінність сучасної самокерованої команди від традиційної робочої групи.
38. Віртуальні команди: особливості взаємодії і управління.

7. Методи навчання

Освітні технології (проблемне навчання, аудіовізуальні технології, технологія студентоцентрованого навчання тощо).

У залежності від виду занять використовуються такі методи:

– на лекціях – різні види бесід, розповідь, пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, ілюстрація, проблемні запитання, мультимедійні презентації;

– на практичних заняттях – тестування, ігрові методи, тренінги, ділові ігри, виконання практичних вправ репродуктивного та творчого характеру, застосування евристичних методів, кейс-технологій, організації роботи у малих групах;

– у ході самостійної навчально-пізнавальної діяльності – вивчення навчальної та наукової літератури, використання довідникових джерел, відбір матеріалу, його аналіз, систематизація, класифікація, конспектування, виконання вправ, пошук відповідей на запитання.

8. Методи контролю

Поточний контроль – виконання вправ, тестування, розгляд проблемних ситуацій з аргументацією висновків та пропозицій, демонстрація презентацій, виступ з доповідями, усне опитування.

Підсумковий контроль – іспит.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2							
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т				
1	2	3	4	5	6	7	8				
4	4	4	4	4	4	4	4	28	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 40 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

№	Критерій оцінювання	Зміст критерію (що оцінюється)
1	Розуміння теоретико-методологічних засад організаційної поведінки	Здатність глибоко й системно пояснювати концептуальні основи організаційної поведінки; розуміння ролі особистості, групових процесів, корпоративної культури та комунікацій у системі управління організацією; володіння сучасними теоріями та підходами у сфері організаційної поведінки
2	Здатність до наукового аналізу та дослідження організаційної поведінки	Уміння застосовувати методологію наукових досліджень для аналізу індивідуальної та групової поведінки в організаціях; обґрунтовувати вибір методів дослідження, інтерпретувати результати, формулювати науково обґрунтовані висновки та пропозиції
3	Розроблення прикладних управлінських рішень у сфері організаційної поведінки	Здатність розробляти практичні рекомендації щодо управління мотивацією, комунікаціями, конфліктами, стресом, розвитком персоналу та корпоративної культури; уміння інтегрувати організаційну поведінку в стратегію розвитку організації з урахуванням етичних і соціальних аспектів
4	Наукова комунікація та педагогічна рефлексія	Здатність усно та письмово презентувати результати досліджень з організаційної поведінки; аргументовано брати участь у наукових дискусіях; демонструвати готовність до науково-педагогічної діяльності, використовуючи зміст дисципліни у викладацькій практиці

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література Основна література

1. Волохова І. В., Лук'янова О. М. Організаційна поведінка: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 92 с.

2. Організаційна поведінка : конспект лекцій. В. А. Свтушенко, М. М. Кудінова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 84 с.
3. Савельєва В.С., Єськов О.Л. Організаційна поведінка : Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 240 с.
4. Свидрук І. І., Турянський Ю. І., Миронов Ю. Б. Організаційна поведінка : підручник. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2022. 352 с.
5. Smith P., Yellowley W., McLachlan J. Organizational Behaviour : Managing People in Dynamic Organizations. Abington : Taylor&Francis Group, 2021. 211 p.

Допоміжна література

1. Шавкун І. Г., Дибчинська Я. С. Організаційна поведінка : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 203 с.
2. Гавкалова Н. Л., Гришина В. В. Організаційно-комунікаційне забезпечення – основа ефективності управлінської діяльності персоналу підприємств : монографія. Харків : ХНЕУ імені С. Кузнеця, 2021. 191 с.
3. Кифяк В. Інструменти командоутворення. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2022. 165 с.
4. Психологія бізнесу : навч. посібник / Калениченко Р. А. та інші. Ірпінь : ДПУ, 2023. 269 с.
5. Хемел Г., Заніні М. Людинократія. Створення компаній, у яких люди – понад усе. Київ : Лабораторія, 2021. 320 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни <https://moodle.karazin.ua/>
2. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал парламенту України. www.rada.gov.ua.
3. Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
4. Про колективні договори і угоди. Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
5. <http://www.management.com.ua/> – портал, присвячений ключовим аспектам сучасного менеджменту та професійного розвитку управлінців.
6. Організаційна поведінка. Робоча програма навчальної дисципліни, 2025.
7. Організаційна поведінка: конспект лекцій для студ. ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм навч. спец. 073 Менеджмент. укладач. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 72 с.
8. Організаційна поведінка: конспект лекцій для студ. ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм навч. спец. 073 Менеджмент. укладач. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 72 с.
9. Організаційна поведінка: метод. вказівки до проведення практич. занять для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм здобут. освіти. спец. 073 Менеджмент. упоряд. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 24с.
10. Організаційна поведінка: метод. вказівки до організації та планування самост. Роботи для здобувачів вищої освіти ОС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм здобут. освіти. спец. 073 Менеджмент. упоряд. О.І.Кір'ян. Харків : УПА, 2023. 36 с.

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20_____/20_____ н. р.

Декан економічного факультету

(підпис) Віталій ДЯЧЕК
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

(підпис) Дар'я ЗАГОРСЬКА
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.